

ГОЛОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

11/10-2113

08.06.2018

**Національна комісія, що здійснює
державне регулювання у сферах
енергетики та комунальних
послуг**

Надсилаємо адресований Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг депутатський запит народного депутата України Чорновол Т. М., оголошений на засіданні Верховної Ради України 8 червня 2018 року, для розгляду і надання відповіді автору запиту і Голові Верховної Ради України у встановлений чинним законодавством 15-денний термін.

Додаток: депутатський запит на 4 арк. у 1 прим.

А. ПАРУБІЙ

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ
Чорновол Тетяна Миколаївна

Верховна Рада України, 01008, Київ, вул. Грушевського, 5, тел.: +38(044) 255-34-05, АТС100: 51-04, АТС10: 49-95

№051820/06-01

05 червня 2018 року

**Національна комісія, що здійснює
державне регулювання у сферах
енергетики та комунальних послуг**

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ

*щодо необхідності удосконалення актів, які
регулюють питання функціонування
роздрібного ринку природного газу, усунення
умов, які сприяють монополізації ринку*

Прошу НКРЕКП вжити заходів щодо удосконалення актів, які регулюють питання функціонування роздрібного ринку природного газу, усуненню умов, які сприяють монополізації ринку так званими газзбутовими підприємствами, які є афілійованими особами з операторами газорозподільних систем, і перешкоджають вільному доступу на ринок інших газопостачальних компаній.

На думку фахівців, потребують перегляду окремі положення Правил постачання природного газу, затверджених постановою НКРЕКП від 30.09.2015 №2496 (далі – Правила), Типовий договір постачання природного газу побутовим споживачам, затверджений постановою НКРЕКП від 30.09.2015 №2500 (далі – Договір), дотичний положенням Правил, а також скасування наявні у Правилах та Договорі ознаки прихованого протекціонізму на користь діючих постачальників природного газу – підприємств, афілійованих з газорозподільними підприємствами.

Відповідно до абзацу другого пункту 4 Правил, зміна постачальника має бути завершена протягом періоду часу, який не перевищує 21 дня.

Відповідно до пункту 5 розділу IV Правил повідомлення споживачем діючого постачальника про намір змінити постачальника є пропозицією про розірвання договору постачання природного газу або його призупинення і повинно містити дату розірвання (призупинення) договору, яка визначається останнім календарним днем перед датою, з якої договір постачання природного газу з новим постачальником набере чинності.

У цьому ж пункті міститься застереження, що договір з новим постачальником набирає чинності лише за умови, якщо у споживача не буде простроченої заборгованості. Аналогічна норма міститься і в пункті 4.12 розділу IV Договору.

У пункті 11.3 розділу XI Договору право розірвання договору з діючим постачальником виникає у споживача «за відсутності заборгованості», а слово «простроченої» відсутнє.

Ця обставина створює колізію окремих положень Договору та Правил і значною мірою ускладнює процес тлумачення конкретних юридичних обставин у правовідносинах між споживачем та діючим постачальником.

Беручи до уваги, що розрахунковим періодом відповідно до пункту 4.3 розділу IV Договору є календарний місяць, а постачання природного газу є безперервним процесом, у будь-якого споживача автоматично виникає «заборгованість» за попередній місяць з настанням першої доби наступного місяця.

Крім того, відповідно до пункту 6 розділу IV Правил, фактичне постачання природного газу новим постачальником може починатись виключно з першого числа нового місяця.

З огляду на це, попередній постачальник буде здійснювати постачання природного газу до кінця поточного місяця в умовах розірвання (призупинення) договірних відносин зі споживачем, що посилює можливості такого постачальника в довільному тлумаченні поняття «заборгованість» та маніпулюванні юридичним фактом правомірності набуття чинності договору з новим постачальником з першого числа наступного календарного місяця.

Правила не визначають особливостей застосування положень договору у відносинах між споживачем та попереднім постачальником протягом періоду з дати розірвання (призупинення) договору до першого числа нового місяця.

Слід також взяти до уваги, що відповідно до вимог Кодексу газотранспортної системи, затвердженого постановою НКРЕКП від 30.09.2015 №2493, номінація обсягів природного газу здійснюється постачальником в період з 15 по 20 числа місяця, що йде перед газовим місяцем.

Враховуючи зазначені вище терміни номінації, новий постачальник повинен фактично навмання здійснювати номінацію обсягів газу для нових споживачів на наступний місяць, не маючи впевненості в тому, що договір цього споживача з попереднім постачальником буде однозначно розірвано.

Додатковим фактором, який посилює можливості дискримінації нового постачальника є передбачене абзацом другим пункту 5 розділу IV Правил право попереднього постачальника, за наявності заборгованості у колишнього споживача, здійснити через оператора газорозподільних систем (далі – Оператор ГРМ) заходи з припинення постачання природного газу споживачу у період дії договору з новим постачальником.

При цьому ні Правила, ні Кодекс газорозподільних систем, затверджений постановою НКРЕКП від 30.09.2015 №2494, не передбачають будь-яких зобов'язань Оператора ГРМ щодо завчасного попередження діючого постачальника про відключення його споживача від подачі природного газу через борг перед попереднім постачальником.

Через відсутність попередньо отриманої інформації про відключення споживача діючий постачальник не має змоги своєчасно змінити заявлені добові обсяги транспортування газу (процедура реномінації), в результаті чого

у такого постачальника може утворитись «добовий небаланс» та виникнення додаткових фінансових зобов'язань перед оператором газотранспортної системи.

При цьому положення Договору взагалі не визначають правил поведінки діючого постачальника та споживача у випадку настання події, пов'язаної з припиненням постачання газу споживачеві на підставі звернення колишнього постачальника.

Відповідно до пункту 6.2 розділу VI Договору постачальник, окрім іншого, зобов'язується забезпечити безперервне постачання природного газу, а припинення подачі газу відповідно до розділу VII Договору може бути здійснене лише за наявності заборгованості перед діючим постачальником.

З огляду на це, споживач має всі підстави для подання позову щодо діючого постачальника на відшкодування збитків, пов'язаних з неспроможністю такого постачальника продовжувати постачання газу за настання обставин, які не відносяться до форс-мажорних і не передбачені діючим договором.

Також досить сумнівною з точки зору розуміння принципів конкурентних відносин видається вимога, зазначена в абзаці четвертому розділу III Правил щодо обов'язковості отримання споживачем довідки про відсутність заборгованості перед діючим постачальником в якості передумови для започаткування договірних відносин з новим постачальником.

Правила не обумовлюють обов'язкових термінів надання такої довідки діючим постачальником споживачеві на підставі звернення останнього, а також не визначають вимог щодо змісту та форми цього документа.

Як наслідок, отримання довідки здебільшого перетворюється для споживача на принизливий в моральному сенсі процес, коли людина вимушена звертатися до діючого постачальника за документом, який дає змогу відмовитися від такого постачальника.

У цьому контексті слід зазначити, що стаття 14 Закону України «Про ринок природного газу» (далі – Закон) містить лише зобов'язання споживача щодо «дотримання правил зміни постачальника, у тому числі обов'язку щодо здійснення повного остаточного розрахунку з попереднім постачальником» та безпосередньо не пов'язує факт набуття чинності договору з новим постачальником з відсутністю заборгованості перед діючим постачальником на конкретну дату.

Більш того, відповідно до змісту абзацу четвертого частини другої згаданої вище статті, наявність спору між діючим постачальником і споживачем, який заявив про намір змінити постачальника, не є підставою для затримки у виконанні договору постачання з новим постачальником.

Враховуючи, що виникнення спору є наслідком невиконання однією зі сторін Договору своїх зобов'язань чи висунення безпідставних вимог, цілком зрозуміло, що наявність заборгованості, яка потенційно може бути предметом спору, не могла розглядатися законодавцем в якості перешкоди, яка унеможлиблює набуття чинності Договором між споживачем та новим постачальником газу.

Слід констатувати, що обставини, пов'язані з наявністю спору між споживачем та попереднім постачальником, взагалі не знайшли свого відображення в регуляторних документах НКРЕКП.

Жоден з регуляторних документів НКРЕКП не містить норм щодо особливостей виконання споживачем своїх зобов'язань перед попереднім постачальником та застосування окремих положень договору з новим постачальником газу за наявності у споживача не врегульованих (спірних) правовідносин з попереднім постачальником газу.

Таким чином, створюючи безспірне зобов'язання для споживача щодо безумовного розрахунку з діючим постачальником природного газу в якості передумови для набуття чинності Договором з новим постачальником, регуляторні документи не містять:

- алгоритму дій постачальника та споживача з моменту направлення останнім повідомлення діючому постачальнику про намір змінити постачальника, включаючи обов'язкові завбачливі терміни надання споживачеві необхідних платіжних документів на підставі розрахункових показників споживання газу до кінця поточного місяця;

- порядку тимчасового застосування договору на постачання природного газу з попереднім постачальником протягом періоду після останнього календарного дня перед датою, з якої набуває чинності договір з новим постачальником до першого числа наступного місяця, з якого починається фактичне постачання газу новим постачальником;

- заборони припинення постачання газу споживачеві на підставі звернення попереднього постачальника за відсутності рішення суду, яке набуло законної сили;

- вимоги щодо обов'язкового завчасного (до настання періоду надання номінації) повідомлення діючого постачальника оператором газорозподільної системи щодо надходження доручення про припинення постачання газу споживачеві у зв'язку з невиконанням рішення суду, ухваленого за результатами розгляду спору споживача з попереднім постачальником.

Зазначені вище обставини значною мірою погіршують конкурентне середовище у сфері постачання природного газу, а також створюють юридичне підґрунтя для недобросовісного перешкоджання діючими постачальниками реалізації споживачами природного газу своїх прав на вільний вибір постачальників, передбачених Законом.

Виходячи з необхідності поліпшення ситуації у сфері постачання газу та більш повного приведення регуляторної бази у зазначеній сфері відповідно до принципів пропорційності, прозорості та недискримінації, прошу вжити невідкладних заходів щодо внесення змін до чинних регуляторних актів та за результатами проінформувати мене в установленому законом порядку.

З повагою
Народний депутат України

Т.М. Чорновол